

Moc obrazů

Čtvrtek 12:30 – 14:05

Vyučující: Petra Hanáková, Ph.D. – Mgr. Václav Hájek

Kurz se bude zabývat rolí obrazů v širším společenském a kulturním kontextu. V poslední době se mluví o kvantitativních i kvalitativních proměnách obrazové či vizuální kultury. Tzv. informační doba se někdy označuje též za věk obrazu, který údajně vytlačil z pozic základních komunikačních nástrojů jiná média, jako slovo a text. Je otázka, zda vizuální kultura prošla skutečně tak radikální změnou. Obraz tradičně hrál roli ve strukturách moci, byl schopen účinné manipulace s divákem či reprezentace určitých společenských pozic. Obrazy se lišily z hlediska funkcí, které jim byly připsovány. Mluvílo se o obrazech didaktických, mimetických, posvátných atd. Tradiční západní diskurz se snažil omezit nenapodobivé složky reprezentace, jeho přímé působení na diváka. Obraz měl sloužit především jako vehikulum informací. I v západní kultuře však vizuální reprezentace určitými způsoby s divákem manipulovaly a byly posuzovány z hlediska své pravdivosti. Politická či náboženská reprezentace se snažily změnit divákovy myšlenkové postoje. Sakrální obrazy často aspirovaly na plnou důvěru pozorovatele. Některé obrazy se snažily definovat ideál a kánon, který ovlivňoval i lidské tělo. Moderní vizuální show se pokoušela o plné zaujetí a naplnění smyslů. Podíl obrazů na veřejné, běžné komunikaci bezpochyby vzrůstá přinejmenším posledních sto let a musíme se ptát, zda obrazy jsou neutrálním médiem přenosu informací nebo zda se v nich ukrývá neviditelný suplement mocenské stratifikace.

Témata přednášek:

1. Společnost spektáklů?

(Iconic turn, vizuální x textuální, žijeme v době obrazů?, vizuální studia atd.)

2. Obraz a nacionalismus

(Gründerzeit, moderní stát, národ, patriotismus, historické mýty atd.)

3. Vizualizace politiky

(náborové a volební plakáty či spoty, kampaň, manifestace, revoluce atd.)

4. Obraz a kult

(sakrální obrazy, ikony, jezuiti, vera icon, propaganda fidei, reformace atd.)

5. Neviditelné obrazy

(esoterická fotografie, emanace, éter, LSD atd.)

6. Vizuální prahy

(počátky a konce, smrt, zrození a početí, pornografie, pohledy do těla atd.)

7. Exotismus

(vzdálené a blízké, cizí a jiné, identita a alterita, bestie a monstrum atd.)

8. Pozorování katastrofy

(hrozivé, sublimní, ohrožení, atak atd.)

9. Vizuální rétorika

(signály, symboly, orientační systémy, komunikace obrazu a diváka, teatralita atd.)

10. Norma a ideál

(reklama, móda, vizuální vzory, populární kultura, anorexie atd.)

11. Medúza & Co.

(obrazy, které zabíjejí, Kruh atd.)

Výběr z užitečné literatury:

Bryson, Norman. *Vision and Painting, The Logic of the Gaze*. London: Macmillan Press Ltd, 1983.

Crary, Jonathan. *Suspensions of Perception. Attention, Spectacle and Modern Culture*. Massachusetts: The MIT Press, 1999.

Crary, Jonathan. *Techniques of the Observer: On Vision and Modernity in the Nineteenth Century*. Cambridge: MIT Press, 1991.

Elkins, James. *The Object Stares Back. On the Nature of Seeing*. Harcourt, 1997.

Freedberg, David. *The Power of Images: Studies in the History and Theory of Response*. Chicago: The University of Chicago Press, 1989.

Fried, Michael. *Absorption and Theatricality: Painting and Beholder in the Age of Diderot*. Berkeley: University of California Press, 1980.

Friedberg, Anne. *The Virtual Window: From Alberti to Microsoft*. Cambridge: The MIT Press, 2005.

Grau, Oliver. *Virtual Art: From Illusion to Immersion*. Cambridge: MIT Press, 2003.

Gregory, Richard L. *Eye and Brain. The Psychology of Seeing*. Oxford: Oxford University Press, 1998.

Hansen, Mark B.N.. *New Philosophy for New Media*. Cambridge: The MIT Press, 2004.

Stafford, Barbara Maria – Terpak, Frances. *Devices of Wonder. From the World in a Box to Images on a Screen*. Los Angeles: Getty Research Institute, 2001.

Mitchel, W. J.T. *What do Images Want? The Lives and Loves of Images*. University of Chicago Press, 2006.